

Asia: Lausuntopyyntö sidosryhmille korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategiasta**Viite: VN/8330/2022**Lausuntopyyntö: [Lausunto - Lausuntopalvelu](#)**I. Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta nyt**

Koska Sidosryhmien ja korkeakoulujen lausuntokierroksen kysymykset ovat sisällöltään erilaiset, kommentoi Unifi strategiaa sidosryhmän näkökulmasta yleisemmällä tasolla.

Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategiassa tavoitteeksi on asetettu edistää jatkuvaa oppimista joustavoittamalla ja monipuolistamalla korkeakoulutuksen muotoja ja tarjontaa siten, että ne mahdollistavat nykyistä paremmin työn ja opiskelun vuorottelun, työn ohessa opiskelun ja oppimisen työpaikoilla ja yhteiskunnassa laajemmin, myös muutoin kuin tutkintoon tähtävänä koulutuksena.

Unifi haluaa muistuttaa, että jatkuva oppiminen ei saa kilpailla koulutuksen ja tutkimuksen resursseista. Jatkuvan oppimisen tarjonnan kasvattaminen ja monipuolistuminen vaatii samalla opetuksen ja oppimisen tuen monimuotoistumista, kuten uudenlaista pedagogiikkaa, henkilöresursseja, digitaalisia ratkaisuja ja ajasta ja paikasta riippumattomia toteutustapoja. Kokonaisuuden rakentaminen korkeatasoisesti ja laadukkaasti toteuttaen vaatii lisäresursseja. Jatkuvan oppimisen toimien kustannusten jakautumisessa on tarkoituksenmukaista ja oleellista, että niihin osallistuvat sekä yhteiskunta että työnantajat ja koulutukseen osallistuvat yksilöt.

Korkeakouluille osoitetut tehtävät ovat kasvaneet ja monipuolistuneet samaan aikaan kun yliopistojen rahoitus suhteessa bruttokansantuotteeseen on laskenut suhteessa verrokkimaihin (EUA2022).

Avoim korkeakouluopetus

Avoimessa yliopisto-opetuksessa suoritettavat opintopisteet ovat kasvaneet merkittävästi minkä lisäksi avoimen yliopiston tutkintokoulutukseen johtavia väyliä on otettu käyttöön kasvavissa määrin. Tutkinto-opiskeluun johtavat väyläopinnot on myös nähtävissä osaksi yliopistojen opiskelijavalinnan kokonaisuutta, täydentäen pääasiallisia valintamuotoja kuten todistusvalintaa ja valintakokeita, ollen kuitenkin näitä vähäisemmässä roolissa. Vaikka tämä rooli avoimella yliopisto-opetuksella on kasvanut, näkee Unifi avoimella yliopisto-opetuksella edelleen mahdollisuuksia jatkuvan oppimisen tarjontaan, mikä vähentäisi samalla tutkintokoulutuksen käyttämistä jatkuvan oppimisen tarpeisiin.

Unifi haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että mikäli avoimessa yliopistossa jatkuvana oppimisena suoritettavat opintopisteet kasvavat merkittävästi ilman lisärahoitusta, laskee opintopisteen arvo rahoitusmallissa, mikä uhkaa avoimen yliopisto-opetuksen toteuttamisen mahdollisuuksia ja laatua ja uhkaa viedä resursseja yliopiston muulta toiminnalta.

Erilaiset maksuluokat ja myös aineopintotasoisten opintojen tarjoaminen voisivat toimia yhtenä ratkaisuna avoimen yliopisto-opetuksen jatkuvan oppimisen tarjonnan monipuolistamiseen ja kohdentamiseen paremmin jatkuvan oppimisen tarpeisiin. Kuitenkin oletettavasti, avoimeen yliopisto-opetukseen osallistumisen hinta per opintopiste pyritään pitämään kohtuullisena, jolloin se ei vastaa kuin osaa opetuksen toteutuksen kustannuksista. Edelleen jatkuvan oppimisen ja avoimen yliopiston kasvavan roolin rahoitukseen on löydettävä uusia keinoja, jotta se ei rajoita koulutus- ja tutkimustoimintaan käytettäviä resursseja.

Rajat ylittävä korkeakoulutus

Pienet osaamiskokonaisuudet tulee määritellä Euroopan neuvoston suositusten mukaisesti niin, että laadunvarmistus on järjestetty, opinnoista muodostuu kokonaisuuksia, jotka hyväksiluetaan toisessa korkeakoulussa ja että saadun todistuksen arvo mitataan työelämän ja opiskelijoiden näkökulmista.

Jatkuvaa oppimista tukevat digitaaliset palvelut

Korkeakoulujen yhteinen Digivisio2030-työ tukee jatkuvan oppimisen digitaalisen tarjonnan syntymistä, saavutettavuutta ja tarjonnan monipuolistumista.

II. Miksi korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia?

Strategia on tarpeellinen, jotta osaamisen taso ja myös sen nostaminen Suomessa toteutuu sekä yksilöiden että koko yhteiskunnan tasolla. Strategiassa myös tunnistetaan tarve rahoituspohjan laajentamiselle. Nykyisillä resursseilla laadukkaan koulutuksen määrää ei pystytä lisäämään. Strategian avulla pyritään myös ratkaisemaan sitä ongelmaa, että tutkintoon johtavaa koulutusta käytetään liikaa myös jatkuvan oppimisen tarpeisiin. Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta vaatii kehittämistä, olemassaolevaa tarjontaa ei riittävästi tunneta, eikä kysyntä välttämättä ohjautu lyhyempiin täydentäviin ja moduulimaisiin kokonaisuuksiin.

Unifi näkee, että korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategian tulee kannustaa selkeyttämään tapoja, joilla jatkuvia oppijoita ohjataan ja he löytävät tarkoituksenmukaisten jatkuvan oppimisen palveluiden pariin. Haastetta ei kuitenkaan voida ratkaista tutkintokoulutukseen hakeutumista vaikeuttamalla, mikäli jatkuvan oppimisen tarjontaa ja saatavuutta ei kehitetä. Unifi haluaa myös muistuttaa, että vaikka jatkuvalla oppimisella yleensä tarkoitetaan ei-tutkintoon johtavaa koulutusta, joissain tilanteissa alan vaihtaja tai osaamisen päivittäjä saattaa tarvita myös kokonaisen tutkinnon, minkä on oltava mahdollista jatkossakin.

III. Kansallinen korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia

- a. Vastaako strategiassa esitetty visio tulevaisuuden tarpeisiin? Mitä muuttaisitte?

Visio ja tavoitteet ovat kannatettavia. Korkeakoulujen rooli on jatkuvan oppimisen kokonaisuudessa tärkeä, kun osaamistasoa halutaan nostaa. Strategiaan on otettava mukaan resurssoinnin tarkempi tarkastelu. Jatkuvan

oppimisen volyymeja tulisi avata strategian yhteydessä, nykyisellään niitä ei käsitellä juuri lainkaan.

- b. Muodostuuko tavoitealueista 3+1 korkeakoulujen jatkuvaa oppimista strategisesti oikean suuntaisesti ohjaava kokonaisuus?

Tavoitealueet ovat tarkoituksenmukaiset. On kuitenkin tunnistettava, että jatkuvan oppimisen muotojen kehittäminen ei ole, eikä pidä olla osa korkeakoulujen nykyistä rahoituskehystä, vaan niihin tulee löytää erillinen, kasvava rahoituspohja. On myös vältettävä sirpaleista hankerahoitusta, joka estää toiminnan strategista kehittämistä.

- c. Kommentit tavoitteeseen 1. Selkeä asiantuntijana kehittymisen ja pätevoitymisen polku

Korkeakoulujen panos on uusimmassa tutkimus- ja tietopohjaisessa osaamisessa, jota kaupalliset toimijat eivät pysty samalla tavalla tarjoamaan. Tutkintokoulutuksen, avointen korkeakouluopintojen ja pienten osaamiskokonaisuuksien kehittäminen rinnakkain vaatii tarkempaa tarkastelua.

- d. Kommentit tavoitteeseen 2. Korkeakoulutuksen avoimuus lisää saavutettavuutta

Tällä hetkellä avoimen väylä saattaa tarkoittaa hieman eri asiaa korkeakoulusta riippuen. Avoimen yliopiston konseptointia tulisi valtakunnallisesti kehittää, esimerkiksi Toinen reitti yliopistoon -hankkeen (2021) kehittämien reittien ja konseptien malleja hyödyntäen. Väyläopintoja kehitettäessä tulee kuitenkin tarkastella kannusteiden toimivuutta koko ohjausjärjestelmän kannalta.

- e. Kommentit tavoitteeseen 3. TKI-ratkaisuja oppivien työyhteisöjen uudistumiseen

Suomen TKI-tavoitteet ovat kunnianhimoiset ja edellyttävät osaamisen kehittämistä sekä tutkimusorganisaatioissa ja korkeakouluissa että yrityksissä. Tarve on suuri. Yliopistoilla on mahdollisuus tukea yritysten TKI-osaamisen kehittymistä osana jatkuvan oppimisen palveluja. Tämä vahvistaa myös yritysten ja korkeakoulujen vuorovaikutusta.

- f. Kommentit tavoitteeseen +1. Digitaalinen palveluympäristö kohtaamispaikaksi

Toteutusvastuu Digivision ja JOD -kokonaisuuden välillä jää strategiassa kansallisella tasolla hieman epäselväksi ja vaatii tarkentamista.

Jatkuvan oppimisen tarjonnan yhtenäistäminen antaa mahdollisuuden tehdä nykyistä asiakaslähtöisemmin korkeakoulujen sisältöjä tunnetuksi ja

saavutettavaksi laajalle yleisölle. Opiskelijan näkökulmasta palveluympäristön toimivuus edellyttää koulutusten perusmuuttujien ja toimintatapojen vakiintumista (esim. hyväksilukemisen periaatteet ja käytännöt sekä osaamiskuvaukset). Tähän tarvitaan vahvaa kansallista yhteistyötä ja määrittelyä.

Digivision Jatkuvan ja joustavan oppimisen tarjotin tuo osaamisen kehittämisen helpommin yksilön saavutettavaksi, ja tämä voi osaltaan suunnata osaamisen kehittämistä toisen tutkinnon suorittamisesta osaamisen täydentämiseen pienempien osaamiskokonaisuuksien kautta, mikä palvelee koulutusresurssien oikein kohdentamista ja vähentää painetta moninkertaiseen tutkintokoulutukseen.

Huomionarvoista on, että Digivision alustalla tarjottu opetus on edelleen yliopistojen toteuttamaa ”normaalia” opetusta ja kyse on ekosysteemistä, joka parantaa opintojen tarjontaa ja saatavuutta. Näin ollen samat lainalaisuudet opetustarjonnan kehittämiseksi ja kasvattamiseksi yliopistojen yhteiseen tarjontaan pätevät, tarviten muun muassa riittävän resurssoinnin.

- g. Strategian avaintulosmittarit: Ovatko esitetyt seurantatiedot mielestänne oikeat ja riittävät?

Nykyisen rahoitusmallin toimintalogiikka ei ole oikea eikä kattava tapa arvioida jatkuvan oppimisen toteutumista.

Yliopistojen nykyinen rahoituspohja ei mahdollista jatkuvan oppimisen tarjonnan laajentamista, vaan siihen vaaditaan omat resurssinsa. Rahoitusta ei sen takia pidä kytkeä suoraan rahoitusmalliin, vaan tarkastella omana kokonaisuutenaan.

Korkeakoulun koulutuksen tulos muodostuu pääosin tutkintoon johtavan koulutuksen kautta syntyvistä tuloksista, joita seurataan yhteismitallisesti rahoitusmallin kautta. Jatkuvan oppimisen mittarit eivät ohjaa toimintaa nyt kaavailtuun suuntaan, eikä Rahoitusmallia ja korkeakoulujen ohjausta ollaan arvoimassa parhaillaan ja mahdolliset tarpeelliset muutostoimet on syytä arvioida sen jälkeen. kaikki jatkuva oppiminen näy nykyisen rahoitusmallin mittareissa.

Taloudellisten ja opintopistemäärien lisäksi jatkuvan oppimisen mittareiden tulisi mitata myös vaikuttavuutta. Tämänhetkinen korkeakoulujen resurssitaso ei edistä jatkuvan oppimisen optimaalista kehittämistä ja kasvua.

- h. Muut mahdolliset kommentit:

Strategian tulee todeta selvästi, että se kannustaa korkeakouluja jatkuvan oppimisen profilointiin korkeakoulun oman tutkimus- ja koulutusprofiilin mukaisesti. Tällä tavalla jatkuvan oppimisen kehittäminen voi tukea

korkeakoulun profiloitumista ja saamalla vahvistaa monipuolista jatkuvan oppimisen tarjontaa.

Suunnat rahoituksesta ja resursseista puuttuvat täysin, eli olennainen kysymys jatkuvan oppimisen toteuttamisen ja toimijoiden resurssoinnin kannalta on edelleen ratkaisematta. Tällöin on vaarana, että jatkuvan oppimisen toimintoja resurssoidaan yliopistojen perusrahoituksesta, mikä asettaa sen vastakkain koulutuksen ja tutkimuksen tehtävien kanssa. Unifi näkeekin olennaisen tärkeänä, että jatkuvan oppimisen kokonaisuuden rahoitus ratkaistaan korkeakoulujen rahoitusmalleista irrallisena.

Strategia tarkastelee hyvin yleisluontoisesti sitä, miten niistä muodostuu jatkuvalla oppimiselle markkina. Strategia hyötyisi markkinan ja sen kysynnän dynamiikan tarkemmasta tarkastelusta. Luoko korkeakoulujen syntyvä jatkuvan oppimisen tarjonta kysyntää, vai eikö olemassaoleva kysyntä kohdennu oikein? Tästä syystä kysynnän ja tarjonnan toiminnan laatu ja volyyymi kaipaavat laajempaa tarkastelua. Tämän perusteella on mahdollista kasvattaa korkeakoulujen jatkuvan oppimisen toimintaa oikein resursseja kohdentaen. Vaarana on esimerkiksi, että tarkastelu jatkuvan oppimisen liiketoiminnasta jää irralliseksi ilman ymmärrystä kysynnän kehitymisestä.

Jatkuvan oppimisen kokonaisuudessa tarkastellaan ei-tutkintoon johtavia opintoja, koulutuksia ja tarjontaa, jotka ovat hyvin erilaisia ja niitä koskevat monenlaiset säädökset. Toteutus edellyttää vahvaa opintohallinnollista osaamista sekä toimivia järjestelmiä, että tarjonta saadaan kohdentumaan rahoitusmallin ja säädösten mukaisesti oikein osana yliopistojen koulutuksen tulosta. Jatkuvan oppimisen tarjonnan lisääminen edellyttää vahvempaa tukea ja selkeää linjausta jatkuvan oppimisen ja tutkintokoulutuksen välille.

Seuraava askel on jatkaa valmistelemaan jatkuvan oppimisen strategian toimenpidesuunnitelmaa, sekä kehittää mittareita ja seurantaa.